

ISSN 2181-9599

Doi Journal 10.26739/2181-9599

ЎТМИШГА НАЗАР

1 МАХСУС СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ
СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР 1

LOOK TO THE PAST
SPECIAL ISSUE 1

ТОШКЕНТ-2022

Бош мухаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Муртазаева Рахбар Хамидовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Бош мухаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Джураева Нилуфар Далибаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон жаҳон тиллари университети

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ | EDITORIAL BOARD

Сагдуллаев Анатолий Сагдуллаевич
тарих фанлари доктори,
профессор, академик,
Ўзбекистон Миллий университети

Бобожонова Дилором Бобожонова
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон жаҳон тиллари
университети

Юнусова Хуршида Эркиновна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Кебадзе Мадонна
тарих фанлари доктори,
Телави давлат университети

Аширов Адхам Азимбаевич
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Агзамова Гулчеҳра Азизовна
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Бурдиашвили Майя
тарих фанлари доктори,
Телави давлат университети

Кожакеева Ляззат Темировна
тарих фанлари доктори, доцент,
Хотин-қизлар давлат педагогика
университети

Ульжаева Шохистахон Мамажоновна
тарих фанлари доктори,
Тошкент кимё - технология институти

Дорошенко Татьяна Ивановна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Бабаджанова Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон давлат жаҳон
тиллари университети

Ширванова Тарана Амирага кызы
тарих фанлари номзоди, доцент,
Азербайджон давлат
иқтисодиёт университети

Гофоров Шокир Сафарович
тарих фанлари доктори, профессор
Самарқанд давлат университети

Эргашева Юлдуз Алимовна
Тарих фанлари доктори, профессор,
Қариши муҳандислик-иқтисодиёт
институти

Теймураз Ахалмосулишвили
тарих фанлари номзоди, профессор,
Телави давлат университети

Халикова Рахбар Эргашевна
тарих фанлари доктори, профессор,
Тошкент давлат техника университети

Ишанходжаева Замира Райимовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Эшов Боходир Жўраевич
тарих фанлари доктори, профессор
Қариши давлат университети

Маҳкамova Надира Раҳмановна
тарих фанлари доктори, профессор,
Тошкент ахборот технологиялари
университети

Абдуллаева Яхшибека Атамуратовна
тарих фанлари доктори, доцент,
Нукус давлат педагогика институти

Мустафаева Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари доктори
Ўзбекистон Фанлар академияси

Ерметов Аваз Абдуллаевич
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Джоробекова Айнуэр Эшимбековна
тарих фанлари номзоди, профессор,
Қозоғистон дипломатия академияси

Раҳмонкулова Зумрад Бойхуразовна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Расулов Абдуллажон Нуриддинович
тарих фанлари доктори, профессор
Наманган давлат университети

Ковалев Борис Николаевич
тарих фанлари доктори, профессор
Санкт-Петербургда Тарих институти

Кобзева Ольга Петровна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Ауанасова Алима Мусировна
тарих фанлари доктори, профессор,
Қозоғистон давлат тарихи институти

Бегалинова Калимаш Капсамаровна
фалсафа фанлари доктори, профессор,
Қозоғистон Миллий университети

Хайдаров Муродилла Махмудалиевич
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Алнева Лале
тарих фанлари доктори,
Озарбайжон давлат университети

Санпова Камола Давляталиевна
тарих фанлари доктори, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Исмаилова Алмаз
тарих фанлари доктори,
Догистон мустақил университети

Иноятова Диларам Маниглиевна
Тарих фанлари доктори (DSc)
Ўзбекистон Миллий университети

Одилов Аброр Анварович
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Толибоева Нодира Одилжоновна
Тарих фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD), Ўзбекистон жаҳон
тиллари университети

МУНДАРИЖА | СОДЕРЖАНИЕ | CONTENT

1. Рахбар Эргашевна Холиқова БУХОРО АМИРЛИГИДА ХУНАРМАНДЧИЛИКНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИХАТЛАРИ.....	6
2. Яхшибека Атамуратовна Абдуллаева ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАРДА ГЕНДЕР МАСАЛАСИДАГИ ТЕНДЕНЦИЯЛАР.....	16
3. Шоҳистахон Мамажоновна Ўлжаева АМИР ТЕМУР ДИПЛОМАТИЯСИ ТАРИХИГА НАЗАР.....	22
4. Кожамжарова Дарья Пернешовна, Отарбаева Гулжан Кобеевна, Мусаева Суйкум Тулембаевна ДЖАДИДСКИЕ МЕКТЕБЫ И РУССКО-ТУЗЕМНЫЕ ШКОЛЫ: ИХ РОЛЬ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ КАЗАХСКОГО НАСЕЛЕНИЯ.....	28
5. Аваз Абдуллаевич Ерметов, Нагима Ергалиевна Тажмуханова, Гулжан Кобеевна Отарбаева XX АСР 80-ЙИЛЛАРИНИНГ ИККИНЧИ ЯРМИДА ЎЗБЕКИСТОНДА ЖАМОАТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ МАСАЛАЛАРИ (ЁШЛАР МИСОЛИДА).....	35
6. Анвар Журакулович Яхшиев ШИМОЛИЙ БАКТРИЯДА АНТИК ДАВР ДИНИЙ ЭЪТИҚОДЛАРИНИНГ АЙРИМ ЖИХАТЛАРИ.....	40
7. Диёржон Абдуллаев МАРКАЗЛАШГАН ДАВЛАТ ҚАРОР ТОПИШИДА МУКОФОТЛАШ ВА РАЎБАТЛАНТИРИШ ТИЗИМИНИНГ ЎРНИ ВА РОЛИ (АМИР ТЕМУР ВА ТЕМУРИЙЛАР СУЛОЛАСИ МИСОЛИДА).....	46
8. Абдулазиз Ахмадхўжаевич Акбархўжаев ЎЗБЕКИСТОН МИНИАТЮРА САНЪАТИНИНГ АНЪАНАВИЙ ТАМОЙИЛЛАРИ.....	57
9. Гулзода Аъзамовна Алимова АЛИШЕР НАВОИЙ АСАРЛАРИДА ТАРИХИЙ-ГЕОГРАФИК ЖОЙЛАР, ТАРИХИЙ ШАХСЛАР НОМЛАРИ БАЁНИ (“Мажолис ун-нафоис” мисолида).....	62
10. Дилафруз Рашидовна Атамуратова ХОРАЗМ ДАВРИЙ МАТБУОТИДА “ИНҚИЛОБ ҚУЁШИ” ҲАМДА “ИЗВЕСТИЯ” ГАЗЕТАЛАРИНИНГ ЎРНИ: ТАРИХИ ВА ТАҲЛИЛИ.....	73
11. Феруза Эркиновна Атажанова ХОРАЗМДА ОЛИЙ ТАЪЛИМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ СОҲАСИДАГИ ИСЛОҲОТЛАР(1991-2017 ЙИЛЛАР).....	80
12. Жасурбек Зокиржонович Ахмедов, Иқбола Турсунмуродовна Қудратова ЎЗБЕКИСТОН МУЗЕЙЛАРИДА САҚЛАНАЁТГАН АЙРИМ ОСТАДОНЛАРНИНГ ШАКЛ БЕЗАҚЛАРИ ХУСУСИДА.....	88
13. Феруза Хаятовна Бобожонова БУХОРОДАГИ МИР-АРАБ МАДРАСАСИ ТАРИХИГА БИР НАЗАР.....	94
14. Элбек Ботиров ТУРКИСТОН АССР БОЖХОНА ТАРИХИ БЎЙИЧА ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АРХИВИ ФОНДЛАРИ ТАВСИФИ.....	103

15. Завқиддин Буриев РОССИЯ ИМПЕРИЯСИНИНГ КАСПИЙОРТИ ВИЛОЯТИДА МАЪМУРИЙ-ҲУДУДИЙ СИЁСАТИ ҲАҚИДА.....	109
16. Азад Хасанович Ваисов МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА ХОРАЗМ ВИЛОЯТИНИНГ ИҚТИСОДИЙ ҲАЁТИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР.....	115
17. S.I. Gabrielyan XX ASR BOSHLARIDA ANGLIYA JAMOATCHILIK FIKRINING FORSDAGI BUYUK BRITANIYA SIYOSATIGA MUNOSABATI.....	124
18. Акбар Даминов “БОБУРНОМА”ДА ФАРҒОНА ВОДИЙСИДАГИ ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ҲАҚИДАГИ МАЪЛУМОТЛАР.....	132
19. Бурон Улуғмуротович Жумаев ЎЗБЕКИСТОНДА ГАСТРОНОМИК ТУРИЗМНИНГ ШАКЛЛАНИШИ ВА РИВОЖЛАНИШИ: ТАРИХ ВА ҲОЗИРГИ ЗАМОН.....	137
20. Temur Shavkat o‘g‘li Zaripov MUZEY - JAMIYAT TARAQQIYOTI UCHUN XIZMAT QILUVCHI MUASSASA SIFATIDA.....	146
21. Фарходжон Одилжонович Исматуллаев ЕВРОПА ИТТИФОҚИНИНГ МАРКАЗИЙ ОСИЁ БЎЙИЧА ЯНГИ СТРАТЕГИЯСИГА ОИД АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР.....	150
22. Sardorbek Jamoliddinovich Mirzaxalov YOSHLAR TADBIRKORLIGI TOMONIDAN QO‘LLAB-QUVVATLANAYOTGAN SOLIQ IMTIYOZLARI VA ULARNING SOHA RIVOJIGA TA‘SIRI (1991-2021-YILLAR).....	161
23. Фарида Абдуразаковна Максумова ШАҲАР МУҲИТИДАГИ ЛАНДШАФТ ДИЗАЙНИ.....	168
24. Муҳаббат Мадиримовна Маҳмудова ХОРАЗМИЙЛАР ТИЛИ ВА ЁЗУВИНИ ЎРГАНИШ ТАРИХИДАН.....	173
25. Шавкатбек Махамадюнусов ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ЙИЛЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОНГА ДЕПОРТАЦИЯ ҚИЛИНГАН ХАЛҚЛАР ТАРИХИНИНГ АРХИВ МАНБАЛАРИ.....	177
26. Дилобар Бахриддиновна Мирхусанова ЎЗБЕКИСТОНДА БОЛАЛАР МУЗЕЙИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА УНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ.....	182
27. Қабулжон Махамаджонович Насритдинов СОВЕТ ҲУКУМАТИ АГРАР СИЁСАТИДА ЕР-СУВ МАСАЛАЛАРИ ВА ДАСТЛАБКИ ТРАНСФОРМАЦИОН ЖАРАЁНЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИЛИШИ (Фарғона водийси мисолида).....	187
28. Зумрад Рахмонкулова XIX ASR ЎРТАЛАРИДА ҚЎҚОН ВА ХИВА ХОНЛИКЛАРИНИНГ УСМОНИЙЛАР ДАВЛАТИ БИЛАН ДИПЛОМАТИК МУНОСАБАТЛАР ТАРИХИДАН.....	193

29. Фахриддин Самаров ҚАШҚАДАРЁ ВОҲАСИДАГИ “КАТТА ЛАНГАР ОТА” МАЖМУАСИ ТАРИХИНИ БИЛАСИЗМИ?.....	199
30. Ибрагимжан Ташматов МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОНДА МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАР.....	206
31. Анвар Амир ўғли Темиров ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИДА МАДАНИЙ МЕРОС ОБЪЕКТЛАРИНИ ОММАЛАШТИРИШГА ДОИР.....	214
32. Улуғбек Шавкатович Усмонов ЎЗБЕКИСТОН ҲАЙКАЛТАРОШЛИГИНИНГ ТАРИХИЙ БОСҚИЧЛАРИ.....	218
33. Нафиса Закировна Ҳаётова СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТИЗИМИ ВА СУВ ТАЪМИНОТИ МАСАЛАЛАРИ (БУХОРО ШАҲРИ МИСОЛИДА).....	223
34. Зарина Илдаровна Файзрахманова XVI АСРДА БУХОРО ХОНЛИГИНИНГ ТАШҚИ САВДО ВА ДИПЛОМАТИК АЛОҚАЛАРИ.....	231
35. Бахтиёр Режавалиевич Халмуратов, Ғиёсиддин Муроджонович Усмонов ТАБИАТ УНСУРЛАРИ ВА РАНГЛАРНИ ЎЗARO УЙҒУНЛИГИНИНГ ХАЛҚОНА ҚАРАШЛАРДА АКС ЭТИШИ.....	239
36. Ислон Акрамович Ҳамдамов МИРЗО УЛУҒБЕКНИНГ МЕЪМОРЧИЛИК ФАОЛИЯТИ.....	244
37. А.Г. Холлиев РОССИЯДА ХОРИЖЛИКЛАР ВА ХОРИЖИЙ ТИЖОРAT ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ ТИЗИМИНИНГ ОЁҚҚА ТУРИШИ ВА РИВОЖЛАНИШИ (XIX АСРНИНГ ИККИНЧИ ЯРМИ – XX АСР БОШЛАРИ).....	250
38. Азиза Мустафаевна Эгамбердиева ЁШЛАРНИНГ ФАОЛ ФУҚАРОЛИК ПОЗИЦИЯСИ ВА ТАШАББУСКОРЛИГИНИ ЮКСАЛТИРИШДА МУЛОҚОТ МАДАНИЯТИНИНГ ЎРНИ.....	260
39. Нафиса Мустафаевна Эгамбердиева ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ОИЛА ВА ЖАМИЯТ ҲАЁТИДАГИ ЎРНИ, УЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ МУАММОЛАРИ, АЛИШЕР НАВОИЙНИНГ ОИЛА, ИНСОН ОДОБИ ҲАҚИДАГИ ҚАРАШЛАРИ.....	267
40. F.N. Shirinova, Z.S. Kosimova IX-XII ASRLARDA O‘ZBEK DAVLATCHILIGI. IJTIMOIIY, SIYOSIY-IQTISODIY HAYOTI. AJDODLARIMIZNING JAHON SIVILIZATSIYASI TARAQQIYOTIGA QO‘SHGAN ULKAN HISSASI.....	273
41. Икматулла Гайбуллаевич Елмуратов XX АСР БОШИДА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИНГ ҲОЛАТИ ВА ТАРИХИ.....	281

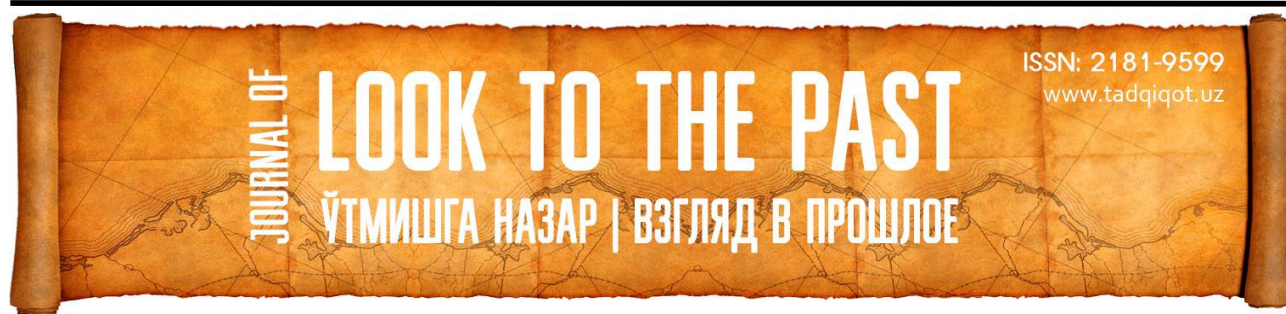
pochta bekati bo‘lib, ularning ta‘minoti (ot sotib olish, bekat boshlig‘i va xabarchilar maoshi) uchun shu davr uchun ulkan summa – 159 ming dinor sarflangan.

O‘rta asrlarda shoshilinch va xos hujjatlarni yetkazishda ba‘zi holatlarda harbiy qismlar xizmatidan ham foydalanilgan. Masalan, Abulfayz Bayhaqiyning asarida keltirilishicha, harbiy qismlar yurishda bo‘lgan Ma’sud G‘aznaviyga qisqa muddat ichida Balxdan Termiz orqali Chag‘oniyonga maxsus maktubni yetkazishgan. Nizomumulkning “Siyar ul-Muluk” asarida davlatda barqarorlik va tinchlikni saqlashda xabarchilar ahamiyati alohida ta’kidlanadi.

Ushbu asar o‘rta asrlar sharq mamlakatlarida davlat boshqaruvi bo‘yicha qanday ahamiyatligini e‘tiborga olsak, shunchalik pochta xizmatining davlat uchun ahamiyatini ham ko‘rsatib beradi. Darhaqiqat, pochta xizmati o‘rta asrlar davlatlari hududiy birligini saqlashda muhim ahamiyat kasb etgan. Shuning uchun davlar boshqaruv tizimi tarkibida pochta aloqasi bilan shug‘ullanuvchi maxsus xizmatlar bo‘lgan. Masalan, Somoniylar davlat boshqaruvi o‘nta devondan iborat bo‘lib, ulardan biri – “Devoni barid” maxsus pochta xizmatini tashkil etishda mas‘ul bo‘lgan. Ushbu bo‘lim boshlig‘i bosh vazirga emas, balki bevosita oily hukmdorga bo‘ysungan.

Iqtiboslar/Сноски/References:

1. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga kuramiz. Toshkent: O‘zbekiston, 2017. (Mirziyoev SH.M. We see our great future together with our brave and noble people. Tashkent: Uzbekistan, 2017.)
2. Мирзиёев Ш.М. Сводобное, демократическое и процветающее государство Узбекистан мы построим вместе с нашим мужественным и благородным народом. // Народное слово. 2016. 15 декабря. (Mirziyoev Sh.M. We will build a free, democratic and prosperous state of Uzbekistan together with our courageous and noble people. // Folk word. 2016. December 15.)
3. Мирзиёев Ш.М. Достижения науки – важный фактор развития.// Народное слово. 2016. 31 декабря. (Mirziyoev Sh.M. Achievements of science - an important factor in development.// Narodnoe slovo. December 31, 2016)
4. Karimov I.A. «Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q». T.: Sharq, 1998. (Karimov I.A. "There is no future without historical memory." T.: Sharq, 1998.)
5. Abu Rayxon Beruniy. “Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar”Tanlangan asarlar 1-jild.T.Fan 1968. (Abu Rayhan Beruni. "Monuments of ancient peoples" Selected works, Volume 1, T. Fan 1968)
6. 6 . Abdunabiev A.G “Ilm egallash ibрати T.2006. (Abdunabiev A.G. “Example of acquisition of knowledge T.2006.)
7. 7.Abdunabiev A.G.’Markaziy Osiyoda yuyz bergan uyg‘onish (renessans).Ajdodlarimizning jaxon sivilizasiyasiga qo‘shgan xissasi. T.1998. (Abdunabiev AG The Renaissance in Central Asia. The contribution of our ancestors to world civilization. T.1998.)
8. Abdunabiev A.G., Shirinova F.N.,Yusupova G.V.”Toshkntning mo‘tabar kishilari. T.2008. (Abdunabiev AG, Shirinova FN, Yusupova GV ”Distinguished people of Tashkent. T.2008.)
9. Ziyaeva D.S. “Ajdodlarimizning jaxon sivilizasiyasiga qo‘shgan xissasi.”O‘quv-yslubiy qo‘llanma. 2014 (Ziyaeva D.S. "The contribution of our ancestors to world civilization." Textbook. 2014)
10. “Xalq so‘zi” gazetasi – www.infoXS.uz (People's Word newspaper)
11. “Turkiston” gazetasi – www.turkiston.sarkor.uz (Turkiston newspaper)
12. “Ma’rifat” jurnali – www.ma’rifat-inform (Ma’rifat ”magazine)
13. “Moziydan sado” jurnali – www.moziy.dostlink.net (Magazine "Maziyan sado")
14. www.ZiyoNet.uz

Икматулла Гайбуллаевич Елмуратов,
Қорақалпоқ давлат университети. Ўзбекистон
ва Қорақалпоғистон тарихи кафедраси мудири.
Тарих фанлари буйича фалсафа доктори (PhD)
elmuratov.ikmet@mail.ru

XX АСР БОШИДА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИНГ ХОЛАТИ ВА ТАРИХИ

For citation: Elmatulla Gaybullaevich Elmuratov. The state and history of the education system in Karakalpakstan at the beginning of the XX century. Look to the past. 2022, Special issue 1, pp.281-286

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.6758570>

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада Қорақалпоғистон республикасида XX аср бошидаги Таълим соҳасидаги ўзгаришлар, ўзига хос ривожланиш йўналишлари, ислохотлар, таълим соҳасида партияларнинг хизмати, руслаштириш сиёсатининг этномаданиятга таъсири, Мусулмон мактаблари, мадраса, рус тузем мактаблари, саводсизликни бартараф этиш масалалари ва маърифатчилар хизмати ҳақида маълумотлар баён этилади. Таълим соҳасида Алишер Навоий, Сўфи Оллоёр, Махтумқули, Бердақ, Ажиниёз ва бошқалар каби мутафаккирларининг кўплаб асарлари ҳақида маълумотлар баён этилади.

Калит сўзлар. Ислохотлар, Маориф, Сиёсат, Мусулмон мактаблари, мадраса, рус-тузем мактаблари, Мактаб, Умумий билим ва касб мактаблари, Ўрта махсус таълимнинг аҳамияти, маърифатчилар.

Икматулла Гайбуллаевич Елмуратов,
Каракалпакский государственный университет.
Заведующий кафедрой истории Узбекистана и Каракалпакстана.
Доктор философии в исторических наук (PhD)

СОСТОЯНИЕ И ИСТОРИЯ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ В КАРАКАЛПАКСТАНЕ В НАЧАЛЕ XX ВЕКА

АННОТАЦИЯ

В этой статье представлена информация об изменениях в сфере образования в Республике Каракалпакстан в начале XX века, конкретных направлениях развития, реформах, службе партий в области образования, влиянии политики русификации на этнографию, мусульманские школы, медресе, школы русской системы, описаны вопросы ликвидации неграмотности и обслуживания работников образования. В области образования описана информация о многих работах таких мыслителей, как Алишер Навои, Сохфи Оллоёр, Махтумқули, Бердақ, Аджиниёз и других.

Ключевые слова. Реформа, просвещение, политика, мусульманские школы, медресе, русско-туземные школы, школы, общеобразовательные и профессиональные училища, важность среднего специального образования, педагоги.

Elmatulla Gaybullaevich Elmuratov,
Karakalpak State University. Department
of history of Uzbekistan and Karakalpakstan
Doctor of philosophy in historical sciences (PhD)
elmuratov.ikmet@mail.ru

THE STATE AND HISTORY OF THE EDUCATION SYSTEM IN KARAKALPAKSTAN AT THE BEGINNING OF THE XX CENTURY

ABSTRACT

This article provides information about changes in the field of education in the Republic of Karakalpakstan at the beginning of the XX century, specific directions of development, reforms, the service of parties in the field of education, the influence of Russification policy on ethnography, Muslim schools, madrasas, schools of the Russian system, describes the issues of literacy and service of education workers. In the field of education, information is described about many works of such thinkers as Alisher Navoi, Sophie Oloyor, Makhtumkuli, Berdak, Adjiniez and others.

Index Terms: Reform, education, politics, Muslim schools, madrasahs, Russian-Native schools, schools, general education and vocational schools, the importance of secondary special education, teachers.

1. Долзарблиги.

Қорақалпоқ халқи азалдан ўзининг бой маданияти, урф-одат ва анъаналари билан ўзига хос ўрин тутиб келган. Шу билан бирга қорақалпоқ халқи орасидан кўплаб илм-фан намоёндалари ҳам етишиб чиққан. Улар қорақалпоқ халқининг ижтимоий-иқтисодий, маданий ва жамиятнинг турли соҳалари тараққиётига катта ҳисса қўшиб келганлар. Қадимий маданиятлар чорраҳасида жойлашган Қорақалпоғистон Республикасининг кўплаб шаҳарлари савдо-сотик ва маданият марказлари сифатида ном чиқарган. Асрлар мобайнида ушбу ҳудуд турли давлатлари таъсирида бўлиб келган бўлса-да таълим тизими ўзига хос ривожланиш йўлида давом этган.

2. Методлар ва ўрганилганлик даражаси: Тарихий-қиёсий ҳамда умумлаштирма таҳлиллар асосида хулоса бериш, холислик, илмийлик, тарихий ёндошув, тизимлаштириш тадқиқотнинг методологик асосини ташкил қилиб, муаммони ўрганилганлик даражасини таҳлил қилиш, мавзу бўйича бирламчи архив ҳужжатлари, XX аср бошидаги Таълим соҳасидаги ўзгаришлар, ўзига хос ривожланиш йўналишлари, ислохотлар, таълим соҳасида партияларнинг хизмати, руслаштириш сиёсатининг этномаданиятга таъсири, Мусулмон мактаблари, мадраса, рус тузем мактаблари, олий таълим муассасалари тўғрисидаги асарлар ҳамда газета ва журналларда мавзуга оид берилган мақолаларни илмий муомалага киритиш ва илмий хулосалар чиқариш зарурлигини кўрсатади.

3. Тадқиқот натижалари:

Қорақалпоқ халқи орасидан кўплаб илм-фан намоёндалари ҳам етишиб чиққан. Улар қорақалпоқ халқининг ижтимоий-иқтисодий, маданий ва жамиятнинг турли соҳалари тараққиётига катта ҳисса қўшиб келганлар. Қадимий маданиятлар чорраҳасида жойлашган Қорақалпоғистон Республикасининг кўплаб шаҳарлари савдо-сотик ва маданият марказлари сифатида ном чиқарган. Хонликлар ҳукмронлиги давомида ҳам бу ерда ўзига хос анъанавий таълим ривожланиши давом этди[1].

Қорақалпоқлар яшайдиган ҳудудлар Россия империяси таркибига 1873 йилдаги Россия-Хива шартномасига биноан Қорақалпоқлар яшайдиган Хоразм воҳаси ҳудуди икки қисмга бўлинган: Амударёнинг чап қирғоғи Хива хонининг орқасида қолдирилган, ўнг қирғоқ эса Туркистон губернаторлиги таркибида Сирдарё вилояти Амударё бўлимининг махсус

маъмурий бўлинмаси сифатида Россия империясига қўшилган. XIX асрнинг охири чораги - XX асрнинг бошларида Ўрта Осиё халқлари, шу жумладан қорақалпоқларда бир неча турдаги мактаблар мавжуд эди: мактаблар, қарикан, мадраса[2]. Бошланғич таълим мактаби мактаб бўлиб, унда ўқувчилар бошланғич саводхонлик - ўқиш ва ёзиш қобилиятларини эгаллашган. Қорақалпоғистондаги мактаблар Ўрта Осиёнинг бошқа жойларида, масжидларда очилган. Уларни ушбу кварталнинг болалари ушбу мактабда ўқиган хайрия маблағлари билан қўллаб-қувватладилар. Ҳар бир қишлоқ, ёки овулда ўз мактаблари бор эди, агар улар қишлоқ ва масжидларда, баъзан хусусий уйларда очилган бўлса, кўчманчи овулларда мектеплар уйларга жойлаштирилиб, аҳоли билан айланиб юрар эди. Болаларни ярим қазилма мактабларида ўргатиш ҳолатлари бўлган. "Ҳақиқий кўчманчиларда мактаблар камроқ бўлган, аммо бу уларнинг фарзандларига таълим беришни истамаганликларини англатмайди, бу кўчманчи ҳаётнинг таниқли ноқулайликлари билан изоҳланади. Аммо бундай ноқулайликларга қарамай, кўчманчилар мактабларга эга бўлишлари мумкин эди, уларнинг баъзилари кўчма, овулда айримлари вақтинчалик, қишқи лагерларда очилган, бошқалари доимий, яъни йил бўйи ишлаган. Уларнинг ҳар бирида камида 10-15 та бола таҳсил олган. Бу муассасалар олдинги адабиётларда фақат диний ақидапарастлик ва жоҳиллик экилган мактаблар ҳисобланар эди. Олимлар, мектаблар жаҳолатнинг тарқалишининг ўчоғи бўлиб, одамларни кўрқитган эшонлар ва муллаларнинг асосий қуроли бўлиб хизмат қилди[3], деб ҳисоблашарди: Қорақалпоғистон аҳолисига нисбатан улар ўз фарзандларини мактабларга юборишга мажбур бўлдилар». Кўпгина дала ёзувлари, шунингдек, ушбу жазони ўқитиш услубини қўллаб-қувватлайди, жисмоний жазони тез-тез жазо тури сифатида рад этади. Мактабларда ўзига хос "кўрқинчли" чораларни рус олими Н.П. Остроумов, агар талаба дарсга келмаса, ўқитувчи бошқа талабани юборади, агар биринчи талаба келмаса, ўқитувчи боланинг отасини огоҳлантиради. Агар талаба бу сафар мактабга келмаган бўлса, у ҳолда ўқитувчи унга яна иккита ёки учта талабани юбориб, уни мактабга мажбуран олиб келган. Алишер Навоий, Сўфи Оллоёр, Махтумқули, Бердақ, Ажиниёз ва бошқалар каби мутафаккирларининг кўплаб асарлари келгуси авлод учун кўрсатма ва кўрсатмалар шаклида ёзилган. Мулла домла ўз шогирдларига дарс бериб, уларнинг асарларини тез-тез эслаб турар, баъзи талабаларнинг яхши хулқ-атвори бошқаларга ўрнак бўлган. Н.П. Остроумов мусулмон мактабларининг яхши томонларини ҳам таъкидлаб ўтган: "Мусулмон мактаблари ўз шогирдларида тарбиялашни яхши томони - ташқи томондан одоб ва камтарлик ва ҳурмат билан амалга оширадилар". Мактабнинг яна бир яхши томони шундаки, у талабалардаги оилавий анъаналарни бузмайди, уларга янги одатлар ва эҳтиёжларни сингдирмайди. " 1893 йилда Амударё бўлими ҳудудида 7801 ўқувчи бўлган 878 та мактаб ва 240 ўқувчи бўлган 4 та мадраса мавжуд эди. Бир неча йил ўтгач, вазият бутунлай ўзгарди. 1907 йилда худди шу ҳудудда мактаблар сони 990 тага етди, 10677 талаба билан бирга, 70 та талабадан иборат иккита мадраса бор эди. Шундай қилиб, 1893 йилдан 1907 йилгача мактаблар сони 112 тага, талабалар сони 2966 тага, мадрасалар сони эса икки бараварга, уларда талабалар сони эса 70 кишига камайди. Амударё бўлими мактаб ва ўқувчилар сони бўйича бутун Сирдарё вилоятида биринчи ўринни эгаллади. 1910 йилда 562 та, 1914 йилда 434 та мактаб бор эди, шу йиллар давомида 5 та саводли киши ўқиди, 1900-1914 йилларда битирувчиларнинг умумий сони 22920 тани ташкил этди[4]. Россия мустамлакачилик маъмурияти маҳаллий конфессия мактаблари тизимини сақлаб қолди. Чор Россиясининг энг орқасида жойлашган Қорақалпоғистонда маданият ва таълимнинг ривожланиши муайян қийинчиликларга дуч келди. Машҳур шоир Бердах ва бошқа бир қатор саводли шахслар ўз она тилларида шеърлар ва ҳужжатлар ёзиш учун араб алифбосидан фойдаланганлар. Қорақалпоғистонда XX аср бошларида фақат Чимбой ҳудудида 20 дан ортиқ мадрасалар, Амударё бўлимида 58 та мадрасалар мавжуд эди. Мактаблар деворларида ёш авлодга аждодлар томонидан яратилган маънавий кадриятларни, одамларнинг ижтимоий-маданий ва ахлоқий меъёрларини ўзлаштириш жараёни содир бўлди. Марказий Осиёнинг ижтимоий-маданий ривожланишини янги йўналишда жаҳидлар ("жаҳид" атамаси арабча "жаҳид" - "янги" сўзидан келиб чиққан) раҳбарлари бир қатор ислохотларни тақлиф қилишди. Улар ахлоқни, эътиқодни, адолатни, соғлиқни сақлашни, аёлларнинг ҳолатини, ҳаётнинг барча

жабҳаларини яхшилашни қайта кўриб чиқиш ва такомиллаштириш ғояларини таклиф қилишди. XIX аср охири - XX аср бошларида мактаблар жамиятнинг замонавий эҳтиёжлари туфайли маълум яхшиланишларга интила бошладилар. Улар учун мактабни ислоҳ қилиш масаласи замоннинг илғор ва долзарб масаласи деб ҳисобланди. Ушбу ҳаракат янги услубли мактаблар тарихида ном олган янги турдаги мусулмон мактабларининг очилишида ўз аксини топди. Бундай мактабларнинг асосини қуйидаги вазифа ташкил этди: "Мактаб келажакда ягона давлатни яратиш учун асосдир." Уларда анъанавий мактаблардан фарқли ўларок, ўқув дастурига ўқувчиларнинг она тилида ўқиш ва ёзиш, арифметик, география, табиий тарих ва тарихдан асосий маълумотлар каби бир қатор дунёвий фанлар киритилган. Қорақалпоғистонда биринчи янги услуб мактаб 1907 йилда Петроалександровскда татарлар томонидан очилган. Ундаги талабалар сони 30-40 ўқувчига етди[5]. Бу даврда Хўжайли ва Қўнғиротда худди шу мактаблар пайдо бўлди. Ушбу мактабларнинг тарихи Ж.А.Урумбаев, У. Алеуов ва бошқалар каби бир қатор тадқиқотчиларнинг асарларида батафсил тавсифланган. Бундан ташқари, баъзи масжидларда янги усулли мактаблар очилган, масалан, А. Панабергенев Чимбойда Қози Эшон каби масжидларни эслатиб ўтган. , Қодирбой Чимбойдан унча узоқ бўлмаган жойда ва бошқа жойларда. 1909 йилда Туркистон ўлкасидаги мусулмон мактаблари тўғрисидаги қоидаларнинг янги лойиҳаси нашр этилди, унда янги услубий мактаблар билан боғлиқ фикрлар мавжуд эди. Бундай мактабларнинг кашфиётчилари Қисматулла Латипов, Заки Шокиров ва Юсуп Аҳмедов эдилар. Қўнғиротдаги ана шундай мактаблардан бири 1909 йилда очилган бўлиб, унга таниқли ўзбек шоири-ўқитувчиси Муҳаммад Шариф Сўфизода раҳбарлик қилган. У билан бирга бўлажак ёзувчилар О. Суйирбек, К. Ерманов ва С.Мажитов таҳсил олишган. Муҳаммад Шариф Сўфизода 1909-1912 йилларда маърифий шеърлар яратди, аҳоли ўртасида тушунтириш ишларини олиб борди, жадид мактабларида диншунослик билан бир қаторда, дунёвий билимлар ва рус тили ўқитилди. Кенг қамровли маданий-маърифий ҳаракат ўша даврнинг қорақалпоқ шоирлари ва мутафаккирларининг асарларида улуғланган. 1917 йил арафасида Қорақалпоғистонда кўплаб янги услубий мактаблар, яъни "ўқи оқю" деб номланган мактаблар очилди (янги услуб мактаблар халқ орасида шундай номланади). Татарлар "тот оқю" нинг кашфиётчилари эдилар[6]. 1915 йилда Иманқулов билан бирга, Қозоғистондан беш татар келди. Усули жадид мактаблари 1916 йилда очилган. 1916 йилда Ҳамид Мажитов Қораўзақда "тоте оқю" ни очди. У ўзи билан китобларга тўла чамадонни олиб келди. У ишончли одамларга "усул жадид" нинг маъносини тушунтириб, ушбу китобларни аҳоли орасида тарқатди. Шундай қилиб, XX асрнинг бошларида, айниқса, 1917 йил арафасида анъанавий услубдаги мактаблар анъанавий мусулмон мактаблари билан бир қаторда янги усулли мактаблар ҳам иш олиб борди. Улар "Ҳисоб масалари" (арифметика), "Жўғрафияни кўриш" (география), Илми аҳлак, тўғри хулқ-атворни ўргатиш ва бошқа китобларни ўқидилар. Шунингдек, мадрасалар мавжуд бўлиб, улар халқ таълими тарихи ва халқнинг маънавий маданиятида муҳим из қолдирди. Хўжайли янги методика мактабида қизлар учун машғулотлар ўтказилди, уй иқтисодиёти ва қўл меҳнати асослари ўқитилди. Қизлар кесиш, тикиш, кашта тикиш ва овқат пиширишни ўргандилар. Бу борада Хўжайли янги усулли мактаблар бошқаларидан фарқ қилар эди. Хўжайли мактабининг кўплаб битирувчилари фаол давлат арбоблари бўлишди. 1916 йилда 5 синфни тугатган У. Аҳмедов қорақалпоқ ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларида юқори лавозимларни эгаллаган, С. Асфандияров Қорақалпоғистон адлия тизимининг дастлабки ишчиларидан бири бўлган, И. Нуруллаев, И. Бобожонов, А. Эрманов юқори давлат лавозимларини эгаллаган, Ҳ. Рамазанов биринчилардан бўлиб Қорақалпоқ молиячилари, М. Бурнашев Кишинёв университети профессори, Н. Асфандияров Қорақалпоқ давлат педагогика институтида ўқитувчи, Н. Сагитов Қорақалпоғистон халқ таълими тизимидаги буёқ арбоблардан бўлган. Масалан, Абдиқодир Бекимбет ўғли (1860-1930), умрининг кўп қисмини болаларни ўқитишга бағишлаган. У Россия мустамлакасига қарши 1916 йилдаги Чимбой озодлик қўзғолонининг мафкурачиларидан бири ҳисобланган. Шоир ўзининг педагогик асарларида ёшларни озодликка интилишга, тенгликка эришишга ва билим олишга чорлаган. "Ҳаёт қийинчиликлари пайтида" ёшларни ўқитиш учун имкониятлар камлиги ҳақида гапириб, у шундай ёзган: "Кичик болалар қийин аҳволда

қолишди, болаларни қўллаб-қувватлаш қийин бўлди". Айтганча, Абдикодир аҳолини ўз болаларини совет мактабига юборишга қўндиришга уринишларига қарши, баъзи диндорларнинг ҳаракатларига қарши фаол равишда тушунтириш ишларини олиб борган. Унинг фикрича, бу имкониятдан халқ таълими умумий тараққиёти учун ҳам фойдаланиш керак. Эски услубдаги диний мактабларни янги типдаги мактабларга айлантиришда қийинчиликларни ҳисобга олган ҳолда, давлат ҳокимияти идоралари уларни аввалига янги усул мактаб каби қайта қуриб, кейин уларни совет мактабларига айлантириш мумкин деб ҳисоблади[7]. Бу Амударё вилоят Ижроия қўмитасининг 1920 йилда қабул қилинган эски усул мактабларини янги усул бўйича вақтинча қайта қуриш ва кейинчалик Совет мактабига айлантириш тўғрисидаги қарори билан изоҳланади. Юқоридагиларни тасдиқлаган ҳолда, 1923 йил 18 январда Туркистон Марказий Ижроия Қўмитаси "янги усул мактабини босқичма-босқич ўзлаштириш ва эски усул мактабини қисман ислоҳ қилиш йўлидан бориш" нинг тўғри йўналишини тан олган қарор қабул қилди. Бироқ, Совет мактабини ташкил этишнинг бундай усули, уни яратишни охириги босқичга қолдириб, халқ таълими ривожланишини кечиктирди. Шу сабабли Туркистон республикаларининг, шу жумладан, Қорақалпоғистоннинг директив ташкилотлари эски мактабларни янги усулга айлантириш билан бир қаторда янги совет мактабларини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Қорақалпоғистоннинг кўпгина аҳоли пунктларида саводли одамни топиш қийин эди. 1897 йилдаги аҳолини рўйхатга олиш маълумотларига кўра, Ўзбекистон аҳолисининг саводхонлик даражаси 3 фоизни ташкил қилган, Амударё бўлимида у бор-йўғи 1,6 фоизни ташкил этган[8]. Тўғри, аҳолини рўйхатга олиш аҳолининг саводхонлигининг асосий мезони сифатида рус саводхонлигини билишини англатади ва мусулмон таълимини ҳисобга олмади. 1920-1921 йилларда минтақада "Тоте-окою" деб номланган хусусий янги услубий мактаблар ҳам мавжуд бўлиб, унда ўқитувчилар татар ва қозоқлар эди. Ўқитувчилар таркиби этишмаслиги сабабли араб тилида ўқий оладиган ва вақтинча ёзадиган одамлар вақтинча ишлайдилар. шу жумладан, диний мусулмон мактабларининг муллалари. Ушбу ўқитувчилардан бири Қози Мадит Бекмуҳаммед ўғли эди. Қаза Мауликнинг ҳаёти ва ижоди қорақалпоқ маданияти тарихида жуда кам ўрганилган саҳифалардан биридир. У Чимбой шаҳрида 1887 йилда Жана Базар минтақасида, Ақтуба қишлоғида туғилган. Отаси Бекмуҳаммед Қорум Эшон мадрасасини ва Бухоро Кўкалдош мадрасасини тугатган. Қазанинг отаси вафотидан кейин Маулик Чимбой Хон масжидида бош имом бўлиб ишлаган. 1908-1910 йилларда у ҳикоячилар ва шоирлар мактабини ташкил қилди. 1910-1914 йилларда Қози Маулик Чимбой шаҳрининг асосий масжидларида маҳаллий аҳоли болалари билан ишлаган. 1913-1915 йилларда у ўз атрофига олижаноб шоир ва ҳикоячиларни тўплашни бошлади. Айниқса араб эртақларини тарғиб қилган, Фирдавси, Низомий, Навоийнинг форс тилидаги асарларини, Махтумқулининг асарларини туркман тилидан қорақалпоқ тилига таржима қилган. 1922-1924 йилларда Қосим Аvezов ва Сайфулгабит Мажитов билан биргаликда улар янги мактаб ташкил қилдилар ва янги дарсликлар яратишни бошладилар, улар мактаб ўқувчиларига араб ёзувини ўргатишни, халққа тушунарли бўлган тилда дарсликлар яратишни бошладилар. 1928 йилда у Туркменистондаги қатағондан қочган. Унинг буюмлари, китоблари ва қўлёзмалари мажбурий равишда ёқиб юборилган. Урушдан кейин Қазий Маулик ватанига қайтиб, Нукусда яшаб, ижодини давом эттирди. Қози Мауликнинг қорақалпоқ жадидлари ва уларнинг шериклари Қосим Аvezов ва Сайфулгабит Мажитовлар халқ хотирасида абадий қолади. Қосим Аvezов, Сайфулгабит Мажитов А. Утепов, Аббос Дабилов мадрасада таҳсил олишган. Айнан улар Хива, Бухоро ва Туркистон жадидлари ғояларини тарқатувчилар эдилар, улар жадидлар ҳаракатини XIX аср охири - XX аср бошларида яхши билишар эди. Қорақалпоғистон жадидлари Туркистон халқларини Россия империясининг мустамлакачилик сиёсатидан озод қилиш ғояларини тарқатдилар ва ўз халқларининг озодлиги учун курашда қатнашдилар. Кейинчалик Қози Маулик, Қосим Аvezов, Сайфулгабит Мажитов "миллатчилар" ва "пантуркистлар" сифатида қатағон қилинди. Қорақалпоғистоннинг бошқа кўплаб таниқли ўқитувчилари ҳам қатағонга учрадилар.

1917 - 1991 йилларда Қорақалпоғистонда таълим тизими. " совет даврида республикада таълимнинг ривожланиши таҳлили берилган, совет таълим тизимининг, шу жумладан ўрта

махсус ва олий таълимнинг шаклланиш жараёни кўриб чиқилган. 1918 йил 29 мартда Туркистон Халқ Комиссарлари Кенгашининг "Туркистон Республикасида халқ маорифини ташкил этиш тўғрисида" буйруғи чиқарилди. 1919 йил 29 мартда ТуркСНК "Халқ таълими кенгашини ташкил этиш тўғрисида" фармон чиқарди. 1918 йил 30 июнь Амударё халқ таълими бўлими ташкил этилган. ТуркСЕС Президиумининг 1920 йил 14 октябрдаги Фармонида биноан Туркистоннинг Амударё бўлими Амударё вилоятига айлантирилди. Амударё вилояти хузуридаги Халқ Комиссарлари Кенгашининг 1920 йил 11 декабрдаги "Аҳоли ўртасида саводсизликни йўқ қилиш тўғрисида" ги Низомини бажариш учун Амударё вилоятининг 16 минг кишини ташкил етган барча саводсиз аҳолини ўқитишга жалб қилиш мақсадида "Саводсизликни йўқ қилиш бўйича вилоят фавқулодда комиссияси" ташкил этилди. Мактаб ёшидаги болалар, ўқитиш учун камида 300 ўқитувчи талаб қилинган. Ўқитувчилар таркибининг етишмаслиги сабабли араб ва туркий (араб ёзувида) ўқиш ва ёзишни биладиган шахс (мулла)ларга ҳам вақтинча ўқитувчилар вазифаларини бажаришга рухсат берилди[9].

Хулосалар:

Масалага хулоса тарзида кўйидагиларни таъкидлаш мақсадга мувофиқдир:

1. Қорақалпоғистондаги педагогика тарихи ва ушбу тизимга хос жараёнларга оид тадқиқотлар ҳам яратилган бўлиб, уларда саводсизликни тугатиш бўйича миллий тажриба ва Қорақалпоғистонда миллий зиёлилар қатламининг шаклланишига оид бой материаллар берилган. Бу эса педагогик кадрлар тайёрлаш кўламини кенгайтириш ва ўқитувчилар сонини кўпайтиришни тақозо этди.
2. Қорақалпоғистонда педагогика йўналиши таълим тизимидаги ислохотлар натижасида таълим муассасаларида тез-тез таркибий ўзгаришлар амалга оширилиб, янги фаолияти йўлга қўйилди.
3. Қорақалпоғистонда таълим муассасаларига таянган ҳолда, маҳаллий шарт-шароитларни ҳисобга олган кадрлар тайёрлашнинг ва саводсизликни тугатиш бўйича миллий тажриба ишлаб чиқилган.

Иқтибослар/Сноски/References:

1. The problems of the development of pedagogical ideas in Karakalpakstan in the use of educational technologies // Ilim ha'm ja'miyet. – Нөкис, 2015.
2. Кудияров А. The whaler maerifat maskani. "Milli asbestadrastlar-maenavius boiligimiz" maususidagi ilmi Nazarius conference materiallari. Тошкент 2006 й. 150 бет
3. The problems of the development of pedagogical ideas in Karakalpakstan in the use of educational technologies // Ilim ha'm ja'miyet. – Нөкис, 2015.
4. Уразбаева.П.Ж. The history of education in Karakalpakstan (the last quarter of the XIX – the beginning of the XXI centuries). – Ташкент: Yangi nashr, 2010. – С.
5. Уразбаева.П.Ж. The history of education in Karakalpakstan (the last quarter of the XIX – the beginning of the XXI centuries). – Ташкент: Yangi nashr, 2010. – С.
6. Утебаев Т.Т. Some issues of pedagogical science in Karakalpakstan in XX century// Вестник Каракалпакского государственного университета. – Нукус, 2012.
7. Nukus State Pedagogical Institute (documents and chronicles). – Нөкис: Қарақалпақстан, 2004;
8. Уразбаева.П.Ж. The history of education in Karakalpakstan (the last quarter of the XIX – the beginning of the XXI centuries).– Ташкент: Yangi nashr, 2010. – С.
9. Уразбаева.П.Ж. The history of education in Karakalpakstan (the last quarter of the XIX – the beginning of the XXI centuries). Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора исторических наук. – Ташкент, 2012. – С.

ЎТМИШГА НАЗАР

1 МАХСУС СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ
СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР 1

LOOK TO THE PAST
SPECIAL ISSUE 1

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Тадqiqот город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000